

Державна екологічна академія післядипломної освіти
та управління

Дайджест екологічних НОВИН

1-15 грудня

В УКРАЇНІ

1 грудня 2023 року на полях Конференції ООН зі зміни клімату COP28 UAE відбулось перше засідання

Східноєвропейської групи

До її складу входить 23 країни: Азербайджан, Албанія, Болгарія, Боснія та Герцеговина, білорусь, Вірменія, Грузія, Естонія, Латвія, Литва, Північна Македонія, Молдова, Польща, рф, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Україна, Хорватія, Чехія та Чорногорія. Головне питання – обрати країну-представника Східноєвропейської групи, яка наступного року прийматиме COP29. Наразі на це претендують Азербайджан, Вірменія та Болгарія. Проти кандидатури Болгарії та будь-якої іншої країни, яка є членом

ЄС, виступає рф. Також не можуть домовитись між собою делегації Вірменії та Азербайджану. Оскільки рішення має бути прийняте за згодою усіх членів Східноєвропейської групи, то найбільш ймовірним сценарієм є проведення COP29 у м. Бонн (ФРН), якщо Секретаріат РКЗК ООН не зможе знайти компромісну кандидатуру поміж інших регіональних груп РКЗК ООН.

<https://mepr.gov.ua/1-grudnya-2023-roku-na-polyah-konferentsiyi-oon-zi-zminy-klimatu-cop28-uae-vidbulos-pershe-zasidannya-shidnoyevropejskoyi-grupy/>

Робоча група високого рівня з питань екологічних наслідків війни в Україні у Європарламенті обговорила вплив російської агресії в Україні на навколишнє середовище

Шкода докільню від війни – є зовсім не другорядним наслідком дій окупантів. Це обговорили під час громадських слухань у Європейському парламенті представники робочої групи високого рівня з питань екологічних наслідків війни. Учасники погоджуються, що росія свідомо веде військові дії, які мають прямий вплив на навколишнє середовище, руйнуючи та знищуючи його. Робоча група високого рівня з питань

екологічних наслідків війни, співголовами якої є экс-міністерка закордонних справ Швеції Маргот Вальстрем та голова Офісу Президента України Андрій Єрмак, об'єднує провідних українських та міжнародних експертів та діячів. Робота групи стосується трьох напрямків: оцінка екологічної шкоди, завданої війною; відповідальність за злочини проти довкілля; допомога Україні у зеленому відновленні. Мета слухань – обговорити наслідки війни для навколишнього середовища, відповідальність за злочини проти довкілля, стратегію «зеленого» відновлення України. Громадські слухання зібрали широке коло учасників. Серед них: представники українського Уряду, провідні міжнародні експерти, представники громадянського суспільства та європейські політики. Під час заходу із доповідями виступили Перша віцепрем'єр-міністерка України – Міністерка економіки України Юлія Свириденко; Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець; Генеральний прокурор Андрій Костін; колишня міністерка закордонних справ Швеції та співголова Робочої групи високого рівня Маргот Вальстрем; Європейський комісар з питань довкілля, океанів та рибальства Віргініус Сінкявічюс та ін. Усі учасники погодилися, що Україна переживає переломний момент в історії. Вибір, який робить держава сьогодні, матиме глобальні, незворотні наслідки, в т. ч. у сфері довкілля, для наступних поколінь.

«Те, що відбувається в Україні, має значення для решти світу. Можливо, це очевидно, тому що нам потрібні продукти харчування і все, що Україна експортує в інші країни. Але йдеться також про те, що природа і мир, і, як сказала, розвиток, взаємопов'язані. Якщо ви завдаєте шкоди одному, ви завдаєте шкоди іншому. Захищаючи одне, ви зміцнюєте інше. Ми повинні віднайти спільну відповідь на екологічні загрози війни», – заявила Маргот Вальстрем, співголова Робочої групи високого рівня.

Учасники обговорили питання фактичної відсутності міжнародних стандартів вимірювання шкоди довкіллю від війн. Україна реалізує унікальну можливість – пропонує світу механізми визначення шкоди довкіллю від війн. *«Боротьба з наслідками російських злочинів і захист довкілля входять до десятки пріоритетів Формули миру президента Володимира Зеленського. Ми регулярно проводимо зустрічі з міжнародними партнерами, членами робочої групи з восьмого пункту формули миру під головуванням Андрія Єрмака. Я вдячна всім, хто бере участь у цьому процесі та допомагає нам подолати цю складну проблему. Наша мета – разом з нашими партнерами оцінити екологічну шкоду, завдану російською агресією, отримати компенсацію та притягнути агресора до відповідальності за екологічні злочини»,* – підкреслила Перша віцепрем'єр-міністерка України – Міністерка економіки України Юлія Свириденко. *«Ми перші у світі, хто розробив унікальні методики підрахунку збитків, завданих довкіллю. Для нас це необхідність, і ми працюємо над удосконаленням цих методик»,* – Руслан Стрілець, Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України. Для України залишається пріоритетним питання не лише обрахунків збитків, а й притягнення до відповідальності

Робоча група високо оцінює зусилля України, направлені на розслідування фактів нанесення шкоди довкіллю, збирання доказів та

впровадження механізмів та стандартів, необхідних для притягнення до відповідальності осіб, винних у скоєнні цих злочинів, як на національному, так і на міжнародному рівні. «За відсутності державної практики та прецедентного права навіть на міжнародному рівні, вперше у світовій історії держава намагається розслідувати посягання на довкілля як міжнародний злочин», – Андрій Костін, Генеральний прокурор України. Віргініюс Сінкявічюс, Європейський комісар з питань довкілля, океанів та рибальства, наголосив на важливості точної оцінки шкоди, завданої довкіллю: «Чітка фіксація збитків створює умови для притягнення до юридичної відповідальності». Результати громадських слухань стали важливим внеском у підготовку рекомендацій для міжнародної спільноти та Уряду України. Рекомендації планують оприлюднити на початку 2024 року.

<https://mepr.gov.ua/robocha-grupa-vysokogo-rivnya-z-pytan-ekologichnyh-naslidkiv-vijny-v-ukrayini-u-yevroparlamentni-obgovoryla-vplyv-rosijskoyi-agresiyi-v-ukrayini-na-navkolyshnye-seredovyshe/>

В Єврокомісії радять Україні розвивати «зелені» технології

Проводиться аналіз промислового потенціалу України для визначення майбутніх пріоритетів з метою одержання сталих прибутків після приєднання країни до Євросоюзу.

Про це сказала голова Генерального директорату Європейської комісії з питань

навколишнього середовища Флоріка Фінк-Хоєр в інтерв'ю Укрінформу під час Конференції із зеленої відбудови Україні у Вільнюсі. «Як ми пересвідчилися під час попередніх розширень ЄС, коли приєднувалися країни з іншого боку "залізної завіси", проте не в умовах війни, певні промислові галузі, швидше за все, не матимуть майбутнього у довгостроковій перспективі. Але і згорнути їх негайно не вийде. Саме тому ми дуже активно розглядаємо можливості екологічних технологій та переробки, тому що це також може забезпечити довгострокове і стійке функціонування», - зазначила вона. За словами Фінк-Хоєр, важливе питання полягає в тому, як пересвідчитися, що Україна має промислову базу, яка дає їй доходи, робочі місця та «певну автономію, яка вам знадобиться не лише як партнеру і не лише для виходу на спільний ринок ЄС». На її переконання, наявність таких даних дасть стимул представникам іноземної промисловості та інвесторам прийняти правильні рішення щодо взаємодії з Україною.

<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3794882-u-evrokomisii-radat-ukraini-rozvivati-zeleni-tehnologii-sob-otrimuvati-pributki-pisla-vstupu-v-es.html>

Заступниця Міністра Вікторія Киреєва провела зустріч з представниками DG CLIMA

На полях COP28 заступниця Міністра Вікторія Киреєва провела зустріч з Александрою Сгоббі, головою відділу кліматичних фінансів, та Діаною Аккончією, директоркою міжнародних кліматичних відносин та кліматичного фінансування Директорату з клімату Єврокомісії. Вони обговорили поточну роботу Міндовкілля, плани на наступний рік та пріоритети

співпраці. Вікторія Киреєва розповіла про роботу над рамковим кліматичним законом, регіональними програмами з адаптації до зміни клімату, зміни в МЗВ цього та наступного року і виклики на шляху впровадження СТВ під час війни. Домовились співпрацювати з Єврокомісією у 2024 році по таких напрямках:

- розроблення та впровадження кліматичної оцінки проєктів відновлення для впровадження принципів зеленої відбудови;
- координація щодо майбутньої системи торгівлі викидами;
- опрацювання проєкту рамкового кліматичного закону, зокрема його приведення у відповідність до європейського законодавства;
- формування та реалізація політики з адаптації до змін клімату.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/ZASTUPNYTSYA-MINISTRA-VIKTORIYA-KYREYEVA-PROVELA-ZUSTRICH-Z-PREDSTAVNYKAMY-DG-CLIMA/](https://mepr.gov.ua/zastupnytsya-ministra-viktoriya-kyryeva-provela-zustrich-z-predstavnykamy-dg-clima/)

Україна офіційно відкрила свій павільйон на полях Кліматичного саміту COP28

У неділю, 3 грудня, Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець офіційно відкрив роботу національного Павільйону на Конференції ООН зі зміни клімату COP28 у Дубаї. Його мета – показати Україну у стійкості та боротьбі. Боротьбі з ворогом. Боротьбі з кліматичною кризою. Про це Руслан

Стрілець заявив у відеозверненні до відвідувачів павільйону. «Цього року говоримо про катастрофічні наслідки підриву Каховської ГЕС. Розповідаємо про нашу боротьбу з екологічними викликами через війну. Як попри все. Вже сьогодні. Працюємо над зеленою відбудовою. Сподіваюсь наступного року на COP ми будемо говорити лише про кліматичні здобутки та зелене відновлення країни. Ми пропонуємо світу схаменутися та підтримати

Формулу мира Президента і її 10 універсальних правил для усієї планети. Дякую всій команді та партнерам, що Україна вдруге має свій павільйон під час конференції. Впевнений, він стане потужним майданчиком якісної комунікації з усіма країнами світу, аби долучити їх до наших ініціатив», — звернувся Руслан Стрілець до учасників COP28. За словами заступниці Міністра Вікторії Киреєвої, COP – це найбільша кліматична конференція, перш за все, і тут не тільки кліматичні питання вирішуються, а й відстоюються політичні позиції країн. Для України важливо продемонструвати, що ми є активним гравцем кліматичного порядку денного та залучити країни до партнерства та підтримки нашого суверенітету та нашого кліматичного курсу. Леннард де Клерк, експерт з питань викидів, пов'язаних з війною, анонсував представлення на полях конференції третього звіту щодо впливу російської війни на клімат. Він зауважив, що РФ продовжує нищити українське довкілля. Ліси та природні екосистеми потерпають від пожеж і бойових дій. Через це викиди парникових газів лише збільшуються. Тому світ має зробити усе, аби росія понесла відповідальність за ці викиди та відшкодувала їх Україні.

Керівниця Команди підтримки реформ при Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України Світлана Сушко наголосила на тому, що за кожною цифрою статистики в новинах стоять долі людей. «Ми привезли на COP28 частинку України, частинку українського дому, в який прийшла війна — дах затопленого будинку з території, що постраждала від підриву Каховської дамби, аби розповісти всьому світу історії життя українців. Дякуємо усім партнерам та донорам, громадськості, експертам, науковцям та професіоналам, що втілили ідеї в життя, за спільні зусилля, що зробили можливим сьогодні відкриття Павільйону України на COP28». У церемонії відкриття також взяли участь перемовник з питань зміни клімату від України з 2015 року Олексій Рябчин та Василина Бельо, керівниця відділу клімату центру екологічних ініціатив «Екодія». Над павільйоном України на COP28 працювали команди Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України за підтримки та сприяння Європейського Союзу, Федерального уряду Німеччини, ІКІ, Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ), Програми розвитку ООН (UNDP) в Україні, Глобального договору ООН, Європейського банку реконструкції та розвитку (Програма Відновлення та Архітектура реформ в Україні), найбільшого приватного інвестора енергетичної галузі України DTEK Group. Концепцію павільйону розробила агенція Gres Todorchuk у співпраці з архітектурним офісом «ФОРМА» та українською виробничою агенцією

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/UKRAYINA-OFITSIJNO-VIDKRYTA-SVIJ-PAVILJON-NA-POLYAH-KLIMATYCHNOGO-SAMITU-SOR28/](https://mepr.gov.ua/ukrayina-ofitsijno-vidkryta-svij-paviljon-na-polyah-klimatychnogo-samitu-sor28/)

Україна приєдналася до Декларації COP28 з питань клімату, допомоги, відновлення та миру

На полях COP28 представники понад 120 країн об'єдналися для важливого запуску Декларації COP28 з питань клімату, допомоги, відновлення та миру. Заступниця Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Вікторія Киреева брала активну участь в обговореннях, що стосувалися термінових заходів у сфері клімату та необхідного фінансування для громад у кризовому стані. Важливі обіцянки представників країн та установ підкреслили об'єднання, сигналізуючи про рішучий крок до стійких рішень. У секторах гуманітарної допомоги, розвитку, клімату та миру Декларація отримала широку підтримку, демонструючи об'єднану глобальну позицію. Для підкріплення цих політичних зобов'язань було оголошено про ряд нових фінансових зобов'язань щодо клімату та здоров'я, включаючи зобов'язання Глобального фонду у розмірі 300 мільйонів доларів США для підготовки систем охорони здоров'я, 100 мільйонів доларів США від Фонду Рокфеллера для розширення масштабів рішень щодо клімату та здоров'я, а також оголошення Урядом Великобританії до 54 мільйонів фунтів стерлінгів. Ця подія має історичне значення, демонструючи співпрацю та рішучість у створенні стійкого майбутнього в умовах кліматичної кризи.

<https://mepr.gov.ua/ukrayina-pryyednalasya-do-deklaratsiyi-cop28-z-pytan-klimatu-dopomogy-vidnovlennya-ta-myru/>

Метеорологічні рекорди, зафіксовані на «Вернадському», та наслідки зміни клімату в Антарктиці обговорили на COP28

На полях COP28 українські вчені розповіли про кліматичні аномалії на станції «Академік Вернадський» та їхній вплив на Антарктику й планету загалом. Ось лише кілька фактів, представлених нашими вченими:

- **Найвища температура повітря взимку +8,7°C.** 3 липня 2023 року метеорологи на «Вернадському» зафіксували таку найвищу липневу

температуру повітря за всі роки спостережень. Попереднє найвище значення було +5.6°C аж у липні 1965-го, тобто коли станція ще належала Великій Британії.

- **Найнижча температура повітря лише -13,8°C.** Таким показником відзначився найхолодніший день 2023 року в районі «Вернадського». Раніше він коливався в межах -15..-30°C, а 1958 року взагалі був -43,3°C.
 - **Найвищий рівень снігу – 350 см.** Такий новий сніговий рекорд зафіксували на «Вернадському» в листопаді 2022 року. Це майже на пів метра більше, ніж попередній максимум. І це при тому, що зафіксовані в грудні 2021-го 3 метри теж були рекордними: вони перевищили показник 2,65 м 2016 року. За таких рівнів снігу пінгвіни гуляли дахом станції. Як це пов'язано зі зміною клімату? Внаслідок теплої зими в атмосфері утримується більше вологи, що призводить до інтенсивніших опадів. Це є однією з причин, чому в Антарктиді спостерігається снігонакопичення.
 - **Найменша кількість морського льоду.** За підсумками антарктичної зими 2023 року полярники зафіксували, що в акваторії «Вернадського» було мало плавучого льоду, а стійкий льодовий покрив, який у цей період зазвичай «сковує» море довкола нашого острова, взагалі не утворювався. Загалом за даними ООН рівень морського льоду в Антарктиці останнім часом рекордно низький. Науковці вже відзначають вплив такої ситуації на життя тварин в районі станції. Приміром, цього сезону тюлені Ведделла мали проблеми з дітонародженням через відсутність плавучого льоду, а теплолюбні субантарктичні пінгвіни навпаки захоплюють дедалі більше територій для гніздування.
- <https://mepr.gov.ua/meteorologichni-rekordy-zafiksovani-na-vernadskomu-ta-naslidky-zminy-klimatu-v-antarktytsi-obgovoryly-na-sor28/>

Офіційно запускаємо інформаційну систему управління відходами в Україні

Сьогодні Уряд схвалив порядок адміністрування сервісу. Його бета-версію, розроблену Міндовкіллям, вже встиг потестити бізнес.

“Ми продовжуємо реформувати систему управління відходами в Україні, прагнемо повністю цифровізувати всі процеси та зробити їх автоматизованими. Це єдиний можливий шлях контролю та мінімізації потрапляння відходів у довкілля. Тому ми змінюємо підходи та прагнемо максимальної прозорості і відкритості. Це дозволить розвивати саме ринок відходів так, як це працює у країнах ЄС”, – зазначив Міністр Руслан Стрілець.

Для чого потрібна система:

- зможемо прослідкувати життєвий цикл КОЖНОЇ тонни відходів в країні. Бо і утворювач відходів, і перевізник, і утилізатор вестимуть облік у системі: скільки відходів кому і куди передали, хто прийняв, що зробили з ними далі;

- ми повністю виводимо з тіні рух відходів. Унеможлиavimo ситуації, коли із сміттевого контейнера за документами відходи поїхали на полігон, а фактично потрапили у лісосмугу;
- ми впровадимо європейські підходи та задамо новий світовий тренд. При розробці системи ми вивчали досвід Болгарії, Фінляндії, Австрії, Франції. У цих країнах системи працюють у напівавтоматичному режимі: підприємці завантажуються PDF-файли, а посадовці обробляють їх у ручному режимі. Ми ж автоматизуємо всі процеси.

Інформаційна система міститиме такі підмодулі, як:

- облік та звітність. При цьому, бізнесу не треба створювати жодних додаткових документів. Система генеруватиме всю звітність самостійно, а ще нагадуватиме, який дозвіл настав час отримати, коли підписати звіти;
- надання адміністративних послуг – peopleless та paperless. 80% рішень прийматиметься без чиновника. Онлайн подав документи – онлайн отримав дозвіл. Це дозволить бізнесу заощадити на адміністративно-дозвільних процедурах понад 2 млрд грн в рік;
- реєстри, які формуватимуться автоматично та будуть у вільному доступі. Відкриті дані забезпечать повну поінформованість громадян, а також стануть в нагоді інвесторам, які розглядають можливості працювати в секторі.

Умовно інформаційну систему управління відходами можна порівняти із цифровим містом, в якому є вся необхідна “інфраструктура” для комфортного співіснування держави, бізнесу та мешканців. А головне – немає безхазяйних відходів, які роками забруднюють довкілля. Щодо останнього, то саме на досягнення такої цілі і спрямована реформа, яка провадиться в Україні. <https://mepr.gov.ua/ofitsijno-zapuskayemo-informatsijnu-systemu-upravlinnya-vidhodamy-v-ukrayini/>

В основі зеленого відновлення України та досягнення Net Zero має бути кліматична політика

Саме тому Міндовкілля напрацьовує кліматичне законодавство, яке створить основу для кліматичного управління. Про це Міністр Руслан Стрілець зазначив на полях COP28 під час презентації стратегії Net Zero до 2050 та першої версії Національного плану з енергетики та клімату на Кліматичній конференції ООН COP 28. За словами Руслана Стрільця, є 4 ключові компоненти цієї системи:

- *Перше. Стратегічні документи.* Передбачає створення Національного плану з енергетики та клімату. Оновлення другого НВВ. Інтеграцію кліматичного аспекту в Національний план відновлення України.
- *Друге. Ціноутворення на викиди вуглецю.* Передбачає функціонування систем МЗВ та СТВ. Перегляд податку на викиди вуглецю. Перегляд

стандартів викидів на транспорті. Запровадження сталого розвитку в державних закупівлях.

- Третє. *Стимулювання декарбонізації*. Підтримка зелених технологій. Наприклад, обладнання для сонячних, вітрових електростанцій, теплових насосів тощо. Спрощення дозвільних та адміністративних процедур для цих секторів. Сприяння електромобільності, енергоефективності та сталому розвитку в аграрному секторі.
- Четверте. *Кліматичне врядування*. Створення системи управління зміною клімату на державному рівні.

Щодо проєкту Національного плану з енергетики та клімату на 2025 – 2030 роки Руслан Стрілець зауважив, що для Міндовкілля важливо, аби цей проєкт враховував цілі НВВ та зміни розміру податку на викиди від рівня 30 грн/тонну з подальшим зростанням до європейського рівня за тонну до 2050 року. У заході також брали участь Міністр енергетики України Герман Галущенко та заступник Міністра економіки України Олексій Соболев

<https://mepr.gov.ua/v-osnovi-zelenogo-vidnovlennya-ukrayiny-ta-dosyagnennya-net-zero-maye-butyu-klimatychna-polityka/>

Цивілізоване управління небезпечними відходами: в Україні триває євроінтеграційна реформа

Кабінет Міністрів України затвердив Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами. Документ схвалено для продовження реалізації реформи, яка є частиною зобов'язань України на шляху до ЄС.

Документ встановлює:

- порядок отримання ліцензії підприємствами, які мають намір працювати з небезпечним відходами – здійснювати їх збір, зберігання, оброблення, видалення;
- організаційні, кадрові та технологічні вимоги до таких підприємств та їх устаткування.

За офіційною статистикою до війни в Україні щороку утворювалося понад 500 тис. тонн небезпечних відходів. Місця складування таких відходів переважно не відповідали вимогам екологічної безпеки. Більшість з них або були заповнені на 90% від проєктної потужності, або взагалі переповнені. Окрема проблема – утилізація таких відходів лише на папері та демпінг цін на ринку. Це призводило до потрапляння відходів на звалища або у лісосмуги. Тож відтепер, щоб мати право здійснювати операції з небезпечними відходами, підприємствам потрібно зробити два кроки:

1. **Пройти передліцензійну перевірку.** Такі перевірки проводитимуть за заявами суб'єктів господарювання працівники Міндовкілля. Зокрема, безпосередньо на місці встановлюватимуть наявність та відповідність

матеріально-технічної бази підприємства технологічним вимогам, правилам технічної експлуатації установок та техрегламентам.

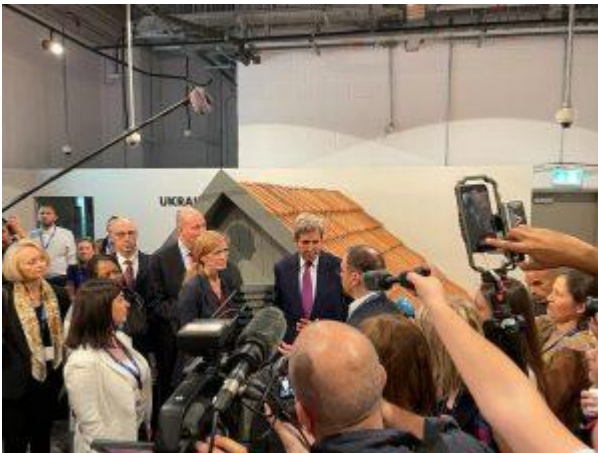
Міністерством вже затверджено Порядок здійснення відповідних перевірок. Документ зареєстрований у Міністерстві юстиції 4 грудня 2023 року за №2099/41155. Тож суб'єкти господарювання можуть заходити на Інформаційну систему управління відходами на ЕкоСистемі та подавати заяви на проходження перевірки. У разі наявності особистого кабінету така дія займатиме декілька хвилин – система автоматично згенерує заяву із наявних у неї даних.

2. Подати документи для отримання ліцензії відповідно до затверджених Ліцензійних умов.

Такий підхід дозволить Україні вирішити накопичені проблеми із небезпечними відходами, забезпечити належний рівень екологічної безпеки в країні та далі рухатися “дорожньою картою” реалізації реформи та приєднання до ЄС.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/TSYVILIZOVANE-UPRAVLINNYA-NEBEZPECHNYMY-VIDHODAMY-V-UKRAYINI-TRYVAJE-YEVROINTEGRATSIJNA-REFORMA/](https://mepr.gov.ua/TSYVILIZOVANE-UPRAVLINNYA-NEBEZPECHNYMY-VIDHODAMY-V-UKRAYINI-TRYVAJE-YEVROINTEGRATSIJNA-REFORMA/)

Яких збитків завдала росія клімату за 18 місяців війни в Україні

На полях COP28 Міндовкілля спільно з Ініціативою з обліку викидів парникових газів від війни та ГО Екодія представили дані третього проміжного дослідження кліматичних збитків, спричинених російською війною в Україні. За словами заступниці Міністра Вікторії Киреєвої, загальні кліматичні збитки, які спричинила та має компенсувати росія, оцінюються у понад \$11 млрд. Загальний обсяг викидів після 18 місяців війни оцінюється в 150 мільйонів тонн CO₂e. Це перевищує річний обсяг викидів такої високорозвиненої країни, як Бельгія. *«росія має відшкодувати Україні цю суму як репарацію за викиди, спричинені війною»*, – зазначила заступниці Міністра Вікторія Киреєва. Однак ні у міжнародній кліматичній політиці, ні в міжнародному гуманітарному праві немає чіткого способу зобов'язати її до цього. *«Це не означає, що росію неможливо притягти до відповідальності. Україна разом з міжнародними союзниками формує Міжнародний компенсаційний механізм, щоб фінансувати відновлення. Ми переконані, що збитки, завдані клімату, мають бути частиною цього механізму та реєстру завданої шкоди, який розробляють під егідою Ради Європи»*, – каже Леннард де Клерк, провідний автор дослідження. Автори дослідження оцінюють викиди від бойових дій у 37 млн тонн CO₂e. Ще 22,2 млн тонн спричинені пожежами – їхня кількість зросла у

36 разів протягом першого року повномасштабної війни у порівнянні з 12 місяцями до вторгнення.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/YAKYN-ZBYTKIV-ZAVDALA-ROSIYA-KLIMATU-ZA-18-MISYATSIV-VIJNY-V-UKRAYINI/](https://mepr.gov.ua/yakyn-zbytktiv-zavdala-rosiya-klimatu-za-18-misyatsiv-vijny-v-ukrayini/)

Українська делегація на полях COP28 провела низку двосторонніх зустрічей

Україна – Німеччина

Заступниця Міністра Вікторія Киреєва провела переговори з президентом Німецької довікльєвої Агенції Дірком Месснером. Обговорили вплив російської збройної агресії в Україні на довікльє. Домовилися співпрацювати з Мережею керівників європейських агентств з охорони навколишнього середовища, яка працює над наслідками російської агресії для довікльє та підтримці відновлення. Така

співпраця буде сприяти євроінтеграції сфери захисту довікльє. Крім того, було вирішено посилювати спільну роботу з німецьким урядом у сфері впровадження СТВ та МЗВ в Україні.

Україна – Фінляндія

Сторони приділили окрему увагу співпраці у сфері удосконалення державної системи моніторингу атмосферного повітря в Україні, зокрема підготовці проекту інституційної співпраці за цим напрямком за підтримки уряду Фінляндії. Юха Саволайнен, заступник генерального директора Департаменту політики розвитку Міністерства закордонних справ Фінляндії зазначив, що підтримка України залишається пріоритетом уряду Фінляндії. Він також підкреслив, що Фінляндія досягла позитивних результатів у сфері захисту довікльє та готова ділитися своїм досвідом з Україною. Водночас заступниця Міністра Вікторія Киреєва зазначила, що ефективна і системна співпраця з урядовими інституціями Фінляндії допомагають Україні просуватися у реформах, зокрема у реформі моніторингу довікльє

Україна – Японія

Українська делегація обговорила з японськими колегами механізми реалізації Меморандуму України та Японії, який Міністр Руслан Стрілець уклав торік на COP27 з міністром навколишнього середовища Японії. Йдеться про механізм спільного кредитування, впроваджений та реалізований Японією задля сприяння поширенню провідних технологій для декарбонізації різних секторів через інвестиції японських організацій. Тим самим сприяючи скороченню викидів або абсорбції парникових газів та сталому розвитку в країнах-партнерах, досягненню національно-визначеного внеску до Паризької угоди Японії та країн партнерів.

<https://mepr.gov.ua/ukrayinska-delegatsiya-na-polyah-sor28-provela-nyzku-dvostoronnih-zustrichej-pro-shho-domovyls/>

Мезинський Нацпарк отримав понад 1800 га нових територій

За підтримки Міндовкілля Чернігівська ОВА передала Мезинському нацпарку в постійне користування лісові ділянки площею 1855 га. Ці землі важливі тим, що мають статус заказників, серед яких найціннішими є «Рихлівська дача», «Вишенська дача», «Свердловський» та інші. У новоприєднаному до нацпарку ландшафтному заказнику «Рихлівська дача» ростуть історичні вікові дерева, нетипові ландшафти, рідкісні види рослин і тварин, джерела й озера та монастирські печери. Ділянки решти заказників багаті лісами зі столітніми дубами, кленами та ясенями, які є частиною природних екокоридорів для міграцій диких тварин. Також ліси виконують водоохоронне значення для лівого берега Десни та його мешканців й створюють мальовничі пейзажі мережі нацпарку. Об'єднання територій парку дозволить позбутися їх мозаїчності та допоможе службі державної охорони парку надійніше їх захищати. Для цього Міндовкілля планує виділити Мезинському нацпарку додаткових працівників для охорони нових цінних територій.

<https://mepr.gov.ua/mezynskyj-natspark-otrymav-ponad-1800-ga-novyh-terytorij/>

Боротьба зі зміною клімату є одним з найважливіших глобальних викликів, що стоять сьогодні перед світом

Попри війну Україна залишається активним і важливим гравцем у цьому процесі. Про це заявив Міністр Руслан Стрілець в межах заходу високо рівня на полях **COP28** під час виголошення кліматичної позиції країни. Щороку ми стаємо свідками глобальних катастроф, спричинених зміною клімату. Лише нещодавні приклади. Землетрус у Марокко призвів до трагічних наслідків для понад 300 000 людей. Повінь у Лівії забрала життя понад 2 000 людей. Усі ці прояви посилюватимуться не лише через відмову певних країн слідувати амбітним кліматичним цілям, а й через російську збройну агресію проти України. РФ нівелює усі зусилля держав, які десятиліттями інвестують трильйони доларів задля досягнення глобальної мети Паризької угоди.

“Сьогодні ми як країна, яка зазнала неспровокованої збройної агресії, виводимо екологічний вимір війни у самостійний напрямок, який потребує окремої стратегії подолання. Наша мета – змусити росію заплатити за всі її злочини проти довкілля”, – наголосив Руслан Стрілець. Міністр відзначив, що кроками до цього є:

- Формула миру Президента Володимира Зеленського;
- Довкіллева декларація, яка базується на принципах Статуту ООН та схвалених світом резолюціях Генеральної Асамблеї ООН;
- Санкції, які послабляють спроможність росії вести агресивні бойові дії. І вони вже працюють. -10% зростання ВВП Росії, рекордний бюджетний дефіцит, недоступність окремих технологій, зокрема для армії, нестача робочої сили.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/BOROTBA-ZI-ZMINOYU-KLIMATU-YE-ODNYM-Z-NAJVAZHLYVISHNYH-GLOBALNYH-VYKLYKIV-SHHO-STOYAT-SOGODNI-PERED-SVITOM-POPRY-VIJNU-UKRAYINA-ZALYSHAYETSYA-AKTYVNYM-I-VAZHLYVYM-GRAVTSEM-U-TSOMU-PROTSESI/](https://mepr.gov.ua/borotba-zi-zminoyu-klimatu-ye-odnym-z-naivazhlyvishnyh-globalnyh-vyklykiv-shho-stoyat-sogodni-pered-svitom-popry-vijnju-ukrayina-zalyshayetsya-aktyvnyim-i- vazhlyvyim-gravtsem-u-tsomu-protsesi/)

Міжнародні партнери продовжують підтримувати Україну та готові долучатися до Довкіллевої декларації

Проект цього документа обговорив Міністр Руслан Стрілець із міжнародними колегами у павільйоні України на полях COP28. Вперше Довкіллеву декларацію презентували у Києві під час форуму United for Justice, United for Nature. Вона є продовженням платформи, яку

Президент Володимир Зеленський анонсував на минулому COP27. Її створення – це частина плану дій з реалізації Пункту 8 Формули миру, щоб зупинити екоцид та стягнути з агресора репарації за знищене довкілля. “Ми прагнемо, що цей міжнародний майданчик об’єднає всіх – від країн до міжнародних організацій, окремих політиків та експертів. Всіх, хто хоче спільно працювати над обрахунком збитків довкіллю та притягненням винних до відповідальності”, – зазначив Руслан Стрілець. Попередню готовність долучитися до такої роботи вже висловили Молдова, Болгарія, Швеція та Чехія, Італія, Нова Зеландія тощо. Міністр висловив сподівання, що якомога більше країн приєднається до Декларації і зробить свій внесок у спільну роботу по захисту довкілля від військових дій.

<https://mepr.gov.ua/mizhнародni-partnery-prodovzhuyut-pidtrymuvaty-ukrayinu-ta-gotovi-doluchatsya-do-dovkilliyevoyi-deklaratsiyi/>

Через збройну агресію росії в Україні додаткові викиди CO2 вже оцінюються у 10 мільярдів доларів

Однак наша країна продовжує виконувати взяті на себе міжнародні зобов'язання та не відмовляється від своїх кліматичних цілей. На цьому наголосив заступник Міністра з питань європейської інтеграції Євгеній Федоренко на полях COP28 під час міністерської зустрічі Коаліції клімату та чистого повітря (ССАС). Цього року темою зустрічі

стали питання фінансування майбутніх ініціатив щодо скорочення викидів SLCP, тобто нетривало існуючих забруднювачів довкілля. Вони “на другому місці” після CO2 за впливом на зміну клімату, адже можуть зберігатися в атмосфері від декількох днів до десятиліть. Серед таких “руйнівників” клімату і метан. *“Однак навіть попри війну Україна взяла на себе зобов'язання та ухвалила План заходів із скорочення викидів метану «Global Methane Pledge». До 2030 року плануємо скоротити їх на 30%. Також ми продовжуємо впроваджувати євроінтеграційні реформи, які дозволять українським підприємствам-забруднювачам модернізуватися, ми рухаємося до принципів циркулярної економіки та зеленого розвитку”*, – відзначив Євгеній Федоренко. За його словами, Україна вже планує своє зелене відновлення з використанням найкращих інноваційних технологій, наприклад таких, як водень. І це стане інвестицією нашої країни у глобальну світову роботу із запобігання зміні клімату.

<https://mepr.gov.ua/через-zbrojnu-agresiyu-rosiyi-v-ukrayini-dodatkoviy-vykydy-co2-vzhe-otsinyuyutsya-u-10-milyardiv-dolariv/>

Вода не може бути зброєю. Вона має бути інструментом миру

На цьому наголосив заступник Міністра з питань європейської інтеграції Євгеній Федоренко під час панельної дискусії на полях COP28. *“Україна чітко розуміє – міжнародні води потребують міжнародних правил. Тому, навіть попри війну, ми продовжуємо зміцнювати транскордонне співробітництво для вирішення водних проблем”*, – зазначив Євгеній

Федоренко. Серед успішних кейсів заступник Міністра відзначив:

- Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер. Вона створена в рамках Договору про співпрацю між Молдовою та Україною. Уряди обох країн вже схвалили стратегічну програму дій.

- Декларація щодо співробітництва та управління транскордонним басейном річки Прут, яка підписана у жовтні між Україною, Румунією та Молдовою. Адже наслідки зміни клімату, повені та посухи вже відчуваються в басейні та становлять загрозу для всіх трьох країн. Тож прагнемо запустити новий механізм «кооперації» – експертну групу, що опікуватиметься питаннями досягнення «доброго» екологічного стану вод басейну річки Прут. Така комісія має з'явитися у рамках Міжнародної комісії із захисту річки Дунай.

“Водночас наша країна переживає постійні атаки росії на водні об’єкти та інфраструктуру. Руйнування греблі Каховської ГЕС стало наймасштабнішим терактом з часів аварії на Чорнобильській АЕС. Без доступу до води залишилось більше 700 тисяч людей. Наслідки будуть відчутні ще багато років”, – розповів Євгеній Федоренко. Відтак Україна створює нові міжнародні механізми для захисту води та інших складових довкілля від збройних конфліктів. Серед таких інструментів – Формула миру Президента Володимира Зеленського, одним із пунктів якої є протидія екоциду. “Ми робимо те, що до нас не робив ніхто у світі, для того, щоб більше жодний агресор не мав бажання знущатися над довкіллям, посягати на чужі території та їх природні ресурси”, – наголосив заступник Міністра.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/VODA-NE-MOZHE-BUTY-ZBROYEYU-VONA-MAYE-BUTY-INSTRUMENTOM-MYRU/](https://mepr.gov.ua/voda-ne-mozhe-buty-zbroyeuyu-vona-maye-buty-instrumentom-myru/)

Україна приєдналася до Кліматичного клубу

На полях COP28 Україна приєдналася до Кліматичного клубу – амбітного міжурядового форуму для обміну думками з питань декарбонізації промисловості та активізації колективних дій у світі. Україна стала 37 країною, яка приєдналася до Кліматичного клубу. «Приєднання до Кліматичного клубу – це наш внесок у важливий діалог щодо збереження

природних ресурсів та декарбонізації. Лише разом ми можемо створити екологічно чисте і стійке майбутнє для наступних поколінь», – зазначила Кирєєва Вікторія. За словами Штефана Венцеля, Парламентського державного секретаря Міністерства економіки та кліматичних дій Німеччини, країни, що співголує в Кліматичному клубі, лише ті економіки, які проходять шлях трансформації до нульового рівня викидів парникових газів, будуть успішними в майбутньому. І цей успіх залежить від співпраці.

<https://mepr.gov.ua/ukrayina-pryyednalasya-do-klimatychnogo-klubu/>

Велика Британія допоможе Україні у відновленні лісів та нацпарків

На полях конференції COP28 Міністр Руслан Стрілець разом з Державним секретарем з питань навколишнього середовища, харчування та сільських справ Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії Стівом Барклі підписали відповідний Меморандум про співпрацю. На відновлення спалених лісів України піде щонайменше 80 років. Руслан

Стрілець розповів колегам, що вже зараз робить наша країна у цьому напрямку. Британські партнери підтримують такі кроки та готові ділитися власним експертним досвідом. Відзначено і важливість продовження роботи з фіксації фактів завдання шкоди довкіллю внаслідок війни. Руслан Стрілець запросив колег вже в наступному році відвідати Україну, щоб на власні очі побачити, як вплинула агресія РФ на живу природу, а також деталізувати напрямки подальшої роботи між командами. <https://mepr.gov.ua/velyka-brytaniya-dopomozhe-ukrayini-u-vidnovlenni-lisiv-ta-natsparkiv/>

Міндовкілля розпочало процедуру стратегічної екологічної оцінки Національного плану управління відходами України до 2033 року

Проект документа підготувала команда Міндовкілля разом з європейськими експертами відповідно до Директив ЄС. Національний план – важлива частина “дорожньої карти” реформи управління відходами в Україні. Він містить комплексне бачення заходів, які необхідно реалізувати нашій країні, – від вдосконалення нормативних рамок до впровадження новітніх технологій та створення необхідної інфраструктури. Документ окреслює загальну

картину – куди рухаємося, яких показників слід досягти, щоб говорити з ЄС однією термінологією та відповідати європейським стандартам. Наприклад, серед цільових показників, які закладені у Нацплан:

- охоплення послугами з управління побутовими відходами **98%** міського та **95%** сільського населення – до **2033** року;
- охоплення роздільним збиранням **100%** великих міст, **95%** міського та **70%** сільського населення – до **2033** року;
- зменшення обсягів захоронення побутових відходів до **30%** – до **2030** року.

Вперше Національний план містить Національну програму зменшення захоронення біовідходів та Національну програму запобігання утворенню відходів. Ці документи також розроблено з врахуванням найкращого європейського досвіду. Національний план управління відходами має бути затверджений вже у 2024 році. Відтак наразі Міндовкілля запущено важливий етап прийняття документа – його стратегічну екологічну оцінку (реєстраційний номер справи 08-12-3813-23).

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/MINDOVKILLYA-ROZPOCHALO-PROTSEDURU-STRATEGICHNOYI-EKOLOGICHNOYI-OTSINKY-NATSIONALNOGO-PLANU-UPRAVLINNYA-VIDHODAMY-UKRAYINY-DO-2033-ROKU/](https://mepr.gov.ua/mindovkillya-rozpochalo-protseduru-strategichnoyi-ekologichnoyi-otsinky-natsionalnogo-planu-upravlinnya-vidhodamy-ukrayiny-do-2033-roku/)

Важливі кроки до зеленого майбутнього: заступниця Міністра долучилася до Першого Українського будівельного конгресу

Заступниця Міністра Вікторія Кирєєва на Першому Українському будівельному конгресі підкреслила, що відновлення України – не просто про відбудову, але про побудову вільної, сучасної та безпечної країни. *“Наша стратегія спрямована на побудову не лише кращого, але й екологічно чистого майбутнього. Ми прагнемо до сталого розвитку, враховуючи критерії інтеграції до ЄС та вимоги GREEN DEAL.*

Наша мета – не просто відновити, але й зміцнити екологічні стандарти та створити низьковуглецеву “зелену” економіку”, – зазначила Вікторія Кирєєва. Основні напрямки стратегії:

- повноцінна розбудова економіки на засадах сталого розвитку;
- стратегія відновлення на принципах “build back greener”;
- створення низьковуглецевої “зеленої” економіки;
- відновлення критичної інфраструктури за екологічними стандартами.
- сприяння зеленим технологіям та енергоефективності;
- залучення зеленого фінансування та впровадження європейських екологічних стандартів.

Ми вже запустили в Україні Кліматичний офіс, який буде підтримувати реалізацію кліматичної політики та залучення міжнародної допомоги для кліматичного фінансування. Відбудова та відновлення України – це глобальні проекти захисту. Лише міцна та екологічно освічена Україна може стати гарантом безпеки для усього світу.

<https://mepr.gov.ua/vazhlyvi-kroky-do-zelenogo-majbutnogo-zastupnytsya-ministra-doluchylasya-do-pershogo-ukrayinskogo-budivelnogo-kongresu/>

Чи може утилізація сміття, забрудненого азбестом, бути небезпечною для українців?

За оцінками, 70% будівель в Україні містять азбест. Російські обстріли спричинили вивільнення мільйонів тонн азбесту, утворивши купи забруднених уламків, що викликає занепокоєння, оскільки, за оцінками, 70% українських будівель містять азбест.

Хоча ризики забруднення азбестом знижуються, коли він запечатаний у клеї або цементі, після вивільнення ці ризики значно зростають.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, азбест є серйозним канцерогеном, який також може викликати хронічні захворювання легенів.

Оскільки все більше компаній починають переробляти будівельне сміття в Україні, азбест стає все більшою загрозою для здоров'я цивільного населення та головним занепокоєнням для влади. Це не єдиний матеріал, який забруднює - уламки від снарядів, хімічні речовини, що вивільняються з боєприпасів і ракет, також потрапляють у повітря, [грунт](#) і воду по всій Україні.

Україна: "звалище" азбесту

"Україна десятиліттями використовувалася як звалище [азбесту](#). Іноді майже в буквальному сенсі - коли європейські країни вивозили надлишки азбесту, після його заборони", - пояснює Девід Ходжкін, експерт Miyamoto International з питань врегулювання проблем укріття та спеціалістів.

Азбест широко використовувався в покрівельних матеріалах, цементі та клеях. Хоча зусилля з поступової відмови від використання азбесту розпочалися у 2011 році, вони зіткнулися з потужним опором, але врешті-решт цей матеріал був офіційно заборонений в ЄС у 2022 році.

Високий рівень імпорту азбесту в Україні тісно пов'язаний з російським впливом, тоді як в ЄС ця речовина була заборонена ще в 2005 році.

[Росія](#) і Казахстан експортували величезні обсяги [азбесту] до колишніх радянських національних держав, таких як Україна, разом з великими і розумними дезінформаційними кампаніями", - додав Ходжкін. [Link](#)

У СВІТІ

COP28 «історична» угода щодо відмови від викопного палива: які ключові висновки?

Активісти та експерти реагують на кліматичний саміт ООН у Дубаї. Головуюча країна COP28 в Дубаї називає її "історичною". У певному сенсі, це не може не бути так, враховуючи критичний момент, в якому опинився світ з глобальним потеплінням на 1,2°C та зростанням кліматичних катастроф.

Але думки експертів з питань зміни клімату та кліматичних змін дуже розділилися щодо того, в якому напрямку і як швидко ця угода може привести до результатів. Наводимо деякі з найбільш обґрунтованих відповідей на ключові питання.

1. Що говорить угода COP28 про викопне паливо?

Здавалося, що в якийсь момент вона може не дійти до цього, але COP28 досягла мети: набір правових рішень, узгоджених усіма сторонами в рамках Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН). З одним важливим текстом - про [фонд втрат і збитків](#) - узгодженим на самому початку саміту. На заході домінували дискусії навколо викопних видів палива.

2. Що означає угода COP28 для викопного палива?

Вона посиляє потужний сигнал галузям та інвесторам, що час нафти і газу, а також вугілля, яке було заплановано для "поступової відмови" на COP26 у Глазго, закінчується.

3. Як щодо відновлюваних джерел енергії?

У цьому ж розділі текст глобального аналізу закликає «потроїти глобальні потужності відновлюваної енергії та подвоїти глобальні середньорічні темпи підвищення енергоефективності до 2030 року». На думку експертів з енергетики, це велика перемога. «Вперше світ визнав масштаб амбіцій, необхідних цього десятиліття для побудови нової системи чистої енергії», — каже Дейв Джонс з дослідницького центру чистої енергії Ember.

4. Що COP28 зробила для кліматичного фінансування?

В основі кліматичних дій лежить необхідність їх належного фінансування – фінансування для допомоги країнам, що розвиваються, у перехідний період; допомогти вразливим країнам адаптуватися до зміни клімату; і допомогти їм відновитися, коли він завдає смертельних ударів.

5. Що COP28 означає для майбутніх COP?

У той час як багато високопоставлених коментаторів вітають успіхи, досягнуті на COP28, Центр міжнародного екологічного права (CIEL) назвав це «провалом викопного палива». «Нам потрібні альтернативні форуми, щоб керувати занепадом викопного палива, вільними від впливу тих, хто отримує від них прибуток», — каже Ніккі Райш, директор програми клімату та енергії CIEL. [Link](#)

Мільйони екологічних вакансій відкриті для людей з відповідними навичками. Проблема в тому, що у багатьох їх немає

Ми поспілкувалися зі співзасновником LinkedIn Алленом Блу в кулуарах COP28, щоб дізнатися, як підготувати світову робочу силу до зеленого майбутнього.

Заголовки з COP28 сигналізують про масштаб змін, необхідних для захисту майбутнього планети. Але для того, щоб здійснити ці зміни, нам потрібні люди, підготовлені для виконання роботи, необхідної для того, щоб вони відбулися.

Маючи доступ до даних понад мільярда користувачів, соціальна мережа LinkedIn, орієнтована на працевлаштування, минулого місяця опублікувала звіт, в якому розглядається стан справ у сфері трансформації нашої робочої сили.

У ньому попереджається, що "значний стійкий дефіцит навичок" ставить під загрозу прогрес на шляху до "зеленого" переходу. [Link](#)

У новому важливому звіті ООН встановлено, що зміна клімату серйозно впливає на мігруючі види диких тварин

Дослідження наголошує на нагальній необхідності діяти зараз, щоб допомогти вразливим мігруючим видам адаптуватися до зміни клімату.

Зміна клімату та мігруючі види: Огляд впливів, природоохоронних заходів, індикаторів та екосистемних послуг - звіт

У звіті, оприлюдненому на Конференції ООН зі зміни клімату в Дубаї (UNFCCC COP28), йдеться про те, що прямі наслідки зміни клімату для багатьох мігруючих видів вже спостерігаються, зокрема, зміщення ареалів у бік полюсів, зміни в термінах міграції, зниження успішності розмноження та виживання. Будучи невід'ємною частиною екосистем, в яких вони живуть, мігруючі види

підтримують життєво важливі екосистемні послуги, які пом'якшують наслідки зміни клімату і підвищують стійкість до кліматичних небезпек.

Дослідження також підкреслює нагальну потребу діяти вже зараз, щоб допомогти вразливим мігруючим видам адаптуватися до мінливого клімату. Такі дії, як створення всеосяжних і добре пов'язаних мереж природоохоронних територій та інші ефективні природоохоронні заходи, мають вирішальне значення для підтримки міграції видів у відповідь на зміну клімату, в той час як у деяких випадках буде необхідним пряме втручання людини, наприклад, переселення вразливих популяцій видів.

Деякі з ключових висновків звіту включають

- Переконливі докази того, що глобальне підвищення температури вплинуло на більшість груп мігруючих видів, і цей вплив здебільшого є негативним. Наприклад, підвищення температури спричиняє зміни у відтворенні та виживанні криля і має негативний вплив на морських ссавців і морських птахів, для яких криль є основним джерелом їжі.

- Існують переконливі докази того, що зміна клімату впливає на розподіл мігруючих видів і терміни міграції. Зокрема, підвищення температури призводить до зсуву ареалів до полюсів і більш ранньої міграції та розмноження. Для деяких видів, таких як болотяні птахи, існує ризик, що це призведе до невідповідності між часом розмноження і часом, коли види-жертви є найбільш чисельними.

- Зміна доступності води призводить до втрати водно-болотних угідь і зменшення річкових потоків, що, ймовірно, особливо вплине на міграцію риб і водоплавних птахів.

- Екстремальні кліматичні явища, такі як зсуви, спричиняють серйозні руйнування оселищ і вже спостерігаються в деяких місцях розмноження морських птахів.

- Існують переконливі докази того, що на мігруючих морських птахів і морських ссавців вплинуть зміни в океанічних течіях, які, ймовірно, змінять природу і функціонування багатьох морських і наземних екосистем. [Link](#)

Щорічні глобальні фінансові потоки в розмірі 7 трільйонів доларів США підживлюють кризи клімату, біорізноманіття та деградації земель

Дубай, 9 грудня 2023 р. - За даними останнього звіту " [Стан фінансування природоохоронної діяльності](#)", оприлюдненого на Конференції ООН з навколишнього середовища (COP28) Програмою ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) та її партнерами, близько 7 трільйонів доларів США щорічно інвестується у світі в діяльність, яка має прямий негативний вплив на природу, що еквівалентно приблизно 7 відсоткам світового валового внутрішнього продукту (ВВП).

У звіті зазначається, що у 2022 році інвестиції у природоорієнтовані рішення склали близько 200 мільярдів доларів США, але фінансові потоки, спрямовані на діяльність, що безпосередньо шкодить природі, були більш

ніж у 30 разів більшими. Звіт викриває тривожну диспропорцію між обсягами фінансування природоорієнтованих рішень та негативних для природи фінансових потоків і підкреслює нагальну необхідність вирішення взаємопов'язаних кризових ситуацій, пов'язаних зі зміною клімату, втратою біорізноманіття та деградацією ґрунтів.

"Рішення, що ґрунтуються на природоорієнтованому підході, суттєво недофінансовані. Щорічні інвестиції в негативний вплив на природу більш ніж у 30 разів перевищують фінансування природоорієнтованих рішень, які сприяють стабільному клімату, здоров'ю землі та природи. Щоб мати хоч якийсь шанс досягти Цілей сталого розвитку, ці цифри мають бути змінені, і головними бенефіціарами мають стати справжні хранителі землі, такі як корінні народи", - зазначила Інгер Андерсен, Виконавчий директор ЮНЕП.

[Link](#)

НАУКА І ТЕХНІКА

Чи є ядерна енергія способом досягнення кліматичних цілей?

Після десятиліть непопулярності ядерної енергії, заява про потроєння ядерних потужностей на переговорах ООН з питань клімату свідчить про її відродження. Одні кажуть, що це

необхідно, щоб допомогти стримати викиди, інші називають це непотрібним відволіканням уваги. "Ядерна енергетика повертається", - заявив президент Франції Еммануель Макрон на кліматичному саміті ООН в Дубаї минулого тижня, закликаючи до її відродження після десятиліть занепаду.

Франція, лідер у галузі [ядерної енергетики](#), є однією з понад 20 країн, серед яких США, Великобританія, Об'єднані Арабські Емірати та Японія, які підписали зобов'язання на Конференції ООН з питань зміни клімату ([COP28](#)) потроїти потужності ядерної енергетики до 2050 року.

Хоча ядерна енергія є невідновлюваною, вона вважається екологічно чистим джерелом енергії, оскільки виробляє відносно низький рівень викидів парникових газів, відповідальних за нагрівання планети, порівняно з нафтою, вугіллям і газом.

Однак складність [поводження з ядерними відходами](#), які можуть залишатися радіоактивними протягом десятків тисяч років, і потенційна можливість катастрофи на кшталт [Чорнобиля](#) або [Фукусіми](#) роблять його суперечливим джерелом енергії.

У світі працює понад 430 реакторів, які сукупно виробляють близько 10% світової електроенергії, і ще 57 перебувають на стадії будівництва. Нове зобов'язання має на меті збільшити цей відсоток у той час, коли [такі країни, як Німеччина](#), повністю відмовилися від ядерної енергетики.

Що саме передбачає декларація?

У декларації зазначається, що відродження ядерної енергетики має вирішальне значення для досягнення нульового рівня викидів, досягнення мети Паризької угоди щодо обмеження нагрівання планети до 1,5 градусів за Цельсієм (2,7 за Фаренгейтом) та забезпечення [стабільного постачання низьковуглецевої енергії](#) в умовах переходу світу на відновлювані джерела. Країни, що підписали зобов'язання, заявили, що працюватимуть разом, щоб потроїти ядерні потужності порівняно з 2020 роком, продовжуючи термін експлуатації існуючих станцій і будуючи нові реактори, в тому числі нові малі модульні реактори (ММР), які потенційно дешевші, швидше будуються

і безпечніші, ніж звичайні реактори. Це означатиме стрибок з 400 гігават (ГВт) річної ядерної потужності до майже 1200 ГВт і, ймовірно, сотні нових станцій, сказав Вільям Д. Магвуд, генеральний директор міжурядового Агентства з ядерної енергії, що базується в Парижі, чий аналіз ролі ядерної енергетики у стримуванні викидів цитується в декларації. [Link](#)

Як виглядає екологічний смартфон?

Прагнучи зменшити глобальне електронне сміття, компанія Fairphone створила смартфон, який власники можуть відремонтувати самостійно.

Ван Абель є співзасновником голландського соціального підприємства Fairphone, яке стверджує, що створило "найстійкіший

смартфон у світі". Але наскільки екологічним може бути складний продукт, що містить рідкісні метали та компоненти з усього світу?

Заснована в 2013 році в Амстердамі, компанія Fairphone виробляє смартфони на базі Android, які їхні власники можуть легко обмінювати, кастомізувати та ремонтувати. Надаючи можливість і заохочуючи людей ремонтувати свої телефони, а не викидати їх, як тільки зламається якийсь компонент, Fairphone сподівається допомогти зменшити кількість електронних відходів. Електронне сміття - це [найбільш швидкозростаючий потік відходів у світі](#). За оцінками Програми ООН з навколишнього середовища, [щороку у світі виробляється 50 мільйонів тонн електронних відходів](#), що важить більше, ніж усі комерційні авіалайнери, які коли-небудь були побудовані. Лише 20% цих відходів переробляється. За оцінками бельгійської некомерційної організації The WEEE Forum, яка займається аналізом електронних відходів, у 2022 році [було викинуто 5,3 мільярда мобільних телефонів](#). У США люди [заміняють свої телефони в середньому кожні 18 місяців](#), оскільки з'являються нові моделі з покращеними функціями. Більшість пристроїв зараз випускаються у вигляді запечатаних блоків, які надзвичайно складно і дорого ремонтувати, [або навіть видають повідомлення про помилки, якщо виправити пошкоджені компоненти](#).

Fairphone хоче зламати цю тенденцію, продаючи телефони з довшим терміном служби. "Ми робимо телефони ремонтпридатними, щоб ви могли користуватися ними дуже довго", - каже ван Абель, який виступав перед BBC на фестивалі "[Дизайн для планети](#)", організованому Радою з дизайну в Норвічі, Великобританія. "Це дуже простий розрахунок: якщо ви користуєтеся телефоном удвічі довше, ви виробляєте вдвічі менше телефонів і вдвічі менше відходів". [Link](#)

Святково, казково та екологічно: Посібник зі святкових подарунків

Настав час дарувати подарунки, але як зробити це етично та раціонально? Клер Дауді отримала кілька порад від колег, які дарують подарунки з почуттям власної гідності.

Клер Брасс, фахівець з циркулярної економіки, досить прямолінійно ставиться до матеріальних подарунків. Вона завжди вважала, що не існує такого поняття, як екологічно чистий продукт. "Все, що ви купуєте, має екологічний, а часто і соціальний вплив. Тож навіть якщо ви обираєте "найекологічніший" подарунок, ви насправді не допомагаєте планеті". Брасс вважає, що циркулярні продукти є кращими. Принципи циркулярної економіки означають, що якщо ви чітко дотримуетесь інструкцій щодо того, що робити з подарунком наприкінці його життя, всі матеріали, з яких він виготовлений, мають бути перероблені на нові матеріали для виготовлення іншого виробу такого ж типу та якості, а не потрапляти у "зворотний цикл", наприклад, як ізоляція для горища. Це також означає, що жодне з них не повинно опинитися на звалищі. Тому що чим більше повторно використовується і переробляється, тим менше видобувається і виробляється. [Link](#)

Як ялинкові ферми можуть допомогти дикій природі

Може здатися нелогічним підтримувати щорічну вирубку дерев, але екологи стверджують, що ялинкові ферми мають екологічні переваги

Через кілька років після того, як Товариство захисту лісів Нью-Гемпширу відкрило ферму з вирощування ялинок, Найджел Менлі, який наглядав за її роботою, почав помічати цікаві зміни серед рядів запашних бальзамічних ялиць та ялиць Фрейзера. Навесні ділянки навколо молодих дерев приваблювали наземних гніздівельників, таких як Гоглу - співочих птахів, які мігрують до Південної Америки і назад, - оленів і вальдшнепів, які використовували відкриті простори для своїх шлюбних польотів і вигодовування потомства.

Олені ховали своїх оленят у довгих травах. На старих деревах гніздилися дрозди та малинівки, а їхні пташенята з'являлися за багато місяців до збору врожаю. Миші та полівки, що жили на землі, приваблювали лисиць і перелітних хижаків, таких як пустельга і лунь, які ласували рогом достатку щоразу, коли косили траву. У ці кліматично небезпечні часи, коли охолоджувальні та кисневі властивості дерев ніколи не цінувалися так високо, здається нелогічним підтримувати їх вирубку. Проте, саме [екологічні переваги](#) справжніх ялинок є причиною того, що багато екологів підтримують їх, а не фальшиві, виготовлені на основі нафти, які доставляються з півсвіту.

За словами Енді Фінтона, лісового еколога з природоохоронної організації штату Массачусетс, ялинкові ферми можуть функціонувати так само, як і молоді ліси. На кожне заготовлене дерево зазвичай висаджують два-три саджанці, і, за словами Джилл Сайдботтом, представниці Національної асоціації ялинок, ялинкові ферми часто вирощують на невикористовуваних сільськогосподарських угіддях, що дозволяє фермерам зберігати свої зелені насадження. [Link](#)